

צוואות וירושות היום שאחרי

ענת ברקוביץ, רו"ח (משפטנית)

לשעבר מנהלת החטיבה המקצועית ומנהלת
תחום המיזוגים והפיצולים במס הכנסה.

מיסוי לאחר הפטירה - רקע

- **מס עיזבון Estate tax** - הוא מס המוטל על העברת נכסים שהיו בבעלות הנפטר בשעת פטירתו, לפני חלוקתם ליורשים.
- **מס ירושה Inheritance tax** - הוא מס המוטל על היורשים המקבלים חלקים מן העיזבון (תושבי חוץ/פטורים/מדרגות).
- נכון להיום בישראל אין לא מס ירושה ולא מס עיזבון.

מיסוי לאחר הפטירה - רקע

- חוק מס עיזבון היה בין שלושת החוקים הפיסקליים הראשונים שנחקקו בכנסת בישראל בדיון בתקציב המדינה **והחל מאפריל 1949**.
- מס העיזבון הוטל על **כלל הנכסים שהוריש הנפטר**, ובכללם נכסים שהעביר לאדם אחר **בחמש השנים שלפני פטירתו**.
- **שווי הנכסים נקבע ביום מותו** של המנוח בניכוי הוצאות קבורה וחובות קודמים, והמס על הירושה נקבע בשיעורי מס פרוגרסיביים.
- ההכנסות ממס העיזבון היו בשיעור של 0.4 אחוז מהתמ"ג בלבד.
- בשנת 1979 - הועלתה תקרת הפטור על מס עזבון, ו-98 אחוז מהעיזבונות היו פטורים ממס.
- החל מ 1 לאפריל, 1981 – בוטל מס העיזבון בישראל בעיקר בגלל הקושי להעריך את הנכסים לאור האינפלציה הגבוהה בתקופה.

מיסוי לאחר הפטירה בעולם

מס עיזבון או מס ירושה נהוג **במדינות רבות בעולם** - בין השאר בארצות הברית, קנדה, בריטניה, גרמניה, צרפת, איטליה, ספרד, הולנד, בלגיה, יוון, שווייץ דנמרק, ברזיל, יפן, קוריאה, פולין, הונגריה, בולגריה ועוד.

מיסוי לאחר הפטירה לתושבי/אזרחי ארצות הברית

- חל **מס העיזבון** / מס מתנות / מס על העברות נכסים בדילוג על דור (generation skipping transfer tax – GST).
- **מנהל העיזבון** - אחראי לדיווח ולתשלום המס (כשרלבנטי).
- בשנת 2017 - חל **מס על עיזבונות העולים בשווים על 5.49 מיליון דולר**
- **ארה"ב** (לשני בני זוג 10.98 מיליון) ושיעור המס מדורגים ומגיעים ל 40%
- **מס העיזבון מוטל על העיזבון בניכוי הוצאות** – קבורה וניהול העיזבון ובניכוי חובות העיזבון, כל נכס המועבר לבן-זוגו של הנפטר וסכומים המועברים לצדקה.
- ניתן פטור שנתי על מתנות בחיים שנתנו ושאינן עולות על 14,000 דולר
- **ארה"ב** (לשני בני זוג 28,000).
- בשנת 2010 המס בוטל לשנה אחת והוחזר משנת 2011 ואילך.

מיסוי לאחר הפטירה

ירושה ממוריש תושב חוץ

- בהורשה לתושב ישראל של נכס מחוץ לישראל על ידי תושב חוץ שבמותו חל מס עיזבון - **עלול לחול מיסוי כפול** :
- במכירת הנכס על ידי היורש - המחיר המקורי של הנכס נקבע בהתאם להוראות סעיף 88 לפקודה לפי **עקרון רציפות המס** "כניסה לנעלי" המוריש. רווח ההון יכול גם את עליית הערך שנצברה בנכס בעת שהיה בבעלותו של תושב החוץ (המוריש).
- לשם כך נקבעו על ידי רשות המיסים הסדרי שיערוך (step-Up) לנכס שהתקבל בירושה הקובעים ששווי הנכס במועד הפטירה יהווה את מחירו המקורי בישראל בשלב חישוב רווח ההון במכירתו **גם אם לא חל מס עיזבון/ירושה בפטירה** (מופיעים כהסדרים במסלול ירוק) וחשוב להסדירם מראש. החלטת מיסוי מראש בקבלת נכס בירושה או מתנה מתושב חוץ STEP UP.pdf

מיסוי לאחר הפטירה תושב ישראל בעל נכסים בארה"ב

תושב ישראל שאינו תושב/אזרח ארה"ב - עלול להיות חשוף למס ירושה פדראלי, אם במותו הוא מחזיק בנכסים הנמצאים בארה"ב (נדל"ן בארה"ב או מניות בחשבון בנק בארצות הברית).

- **נכסי נדל"ן בארה"ב גם אם הם מוחזקים באמצעות חברה הרשומה בארה"ב (כדוגמת LLC) חושפים למס ירושה אמריקאי אם שווים עולה על 60,000 דולר ארה"ב בלבד!.**

פתרונות אפשריים -

- **החזקות באמצעות חברות זרות -** עלול להביא לשיעורי מס גבוהים על רווח הון בחברה (35%) + יחול מס על חלוקת דיבידנד מהחברה הזרה.
- **החזקה באמצעות שותפות שאיננה אמריקאית -** אין מיסוי כפול אבל אין וודאות שלא יחול מס הירושה.
- **ביטוח חיים -** התגמולים ליורשים לא חייבים במס בארה"ב - תלוי בפרמיה שתשולם כמובן..
- **מימון זר ברכישה.**

מיסוי לאחר הפטירה

הורשת נכס מתושב ישראל שחל עליו מס עיזבון בחו"ל החלטת מיסוי 25/07

בהורשת נכס מחוץ לישראל על ידי תושב ישראל שבמותו חל מס עיזבון על חלק מנכסיו בחו"ל עלול לחול מיסוי כפול :

- בפטירה של תושב ישראל שולם מס עיזבון בחו"ל בשיעור 45% על ניירות הערך שהיו בחשבונות הבנק שלו.
- במכירת הנכס על ידי היורש ישלם מס רווח הון בישראל מבלי להתחשב במס העיזבון ששולם.
- החלטת המיסוי 25/07 קבעה כי -
- במכירת ניירות הערך על ידי היורשים – מחירם המקורי יהא עלותם אצל המוריש על פי "עקרון רציפות המס" בהתעלם ממס העיזבון ששולם בפטירה – כפל מס !
- לא יינתן זיכוי בגין מס העיזבון ששולם בפטירה – כפל מס !
- מס העיזבון ייוסף כחלק מהמחיר המקורי של ניירות הערך פתרון חלקי בלבד !

ו"ע 9197-02-15

מס עיזבון ששולם לא יותר כהוצאה

בפסק דין מיום 8 באוגוסט, 2016 בעניין טווינה ואחרים, נדחתה בקשת העוררים לנכות מס עיזבון ששולם (כשחל בישראל מס עיזבון) מהשבח במכירת המקרקעין על ידם בשנת 2013 –

טענה העוררים הייתה שמש העיזבון מוטל לפי שווי המקרקעין ביום הפטירה ולא על השבח (מס "מחזור" כמו מס רכישה).

ועדת הערר קבלה את עמדת מנהל מסמ"ק כי **מס העיזבון הינו בעצם מס שבח על התקופה הראשונה** - אף שלמעשה התשלום הוא "חישוב מס שבח לפי שווי רכישה אפסי..". זאת הואיל ושווי רכישת המקרקעין שנרכשו בתקופת חוק מס עיזבון (עד 1.4.1981) הינו **שווים ביום פטירת המוריש, ויום הרכישה נקבע ליום הפטירה** - מס השבח על העוררים מוטל רק לגבי התקופה שמיום הפטירה ועד יום המכירה, בעוד שלגבי התקופה עד הפטירה – **הוטל מס העיזבון, "והריהו כמס שבח שהוטל בתקופה זו"**.

פטור על ירושה בפקודת מס הכנסה

**אי מיסוי ירושה קבוע למעשה בהגדרת מכירה בסעיף 88
לפקודת מס הכנסה -**

”מכירה” - לרבות חליפין, ויתור, הסבה, העברה, הענקה, מתנה, פדיון, וכן כל פעולה או אירוע אחרים שבעקבותם יצא נכס בדרך כל שהיא מרשותו של אדם, והכל בין במישרין ובין בעקיפין, **אך למעט הורשה.**

פטור על ירושה בחוק מיסוי מקרקעין

- סעיף 1 לחוק מסמ"ק מוגדרת "הורשה" - **בין על פי דין ובין על פי צוואה;**
- סעיף 4 לחוק מיסוי מקרקעין קובע כי הורשה איננה מכירה או פעולה באיגוד לעניין חוק זה.
- עד תיקון 24 לחוק מסמ"ק (26/03/93) - ניתנה פרשנות מרחיבה ואירוע ההורשה כלל גם את מכירת הנכסים ע"י מנהל העיזבון לצד ג', שלא הייתה נחשבת כמכירה החייבת במס (ראו עניין אדלה שפייר ע"א 499/855 צוותה את מנהל העיזבון שלאחר פטירתה יממש הנכסים ויעביר מזומן ליורשים).

פטור על ירושה בחוק מיסוי מקרקעין

- לאחר תיקון 24 סעיף 5(ג)(1) לחוק מסמ"ק קובע כי "מכירת זכות במקרקעין הנמנית עם נכסי עיזבון, או עשיית פעולה באיגוד מקרקעין הנמנה עם נכסי עיזבון, יראו אותן כמכירת הזכות או עשיית הפעולה בידי היורשים, על אף האמור בסעיף 4".
- היינו כל העברת זכויות במקרקעין וכל פעולה באיגוד, שנעשית בידי מי שקיבל את הזכויות מהמוריש, מהווה אירוע מכירה/עשיית פעולה - בידי אותו יורש.
- חריג - בסעיף 5(ג)(4) לחוק, הקובע כי חלוקה ראשונה של נכסי העיזבון בין יורשים, לא יראוה כמכירה לעניין החוק, ובלבד שבמסגרת החלוקה האמורה לא ניתנה תמורה בכסף או בשווה כסף שאינו נכס הנמנה עם נכסי העיזבון.
- משמעות "חלוקה ראשונה" - חלוקה בפועל בין היורשים שלפי התנהגותם ניתן להסיק כי כך חלקו בניהם הרכוש. למשל - אחד היורשים עובר להתגורר בדירה, או אחד היורשים מקבל לידיו את דמי השכירות של שוכר בדירה.

פטור על ירושה בחוק מיסוי מקרקעין פסק דין דן סידליק (ו"ע 1002/02)

- למנוח יוסף מנדלוביץ היה משק חקלאי (יחד עם אשתו). **במותו ציווה את כל רכושו לשלושת אחייניו, שהעורר הוא אחד מהם.**
- האלמנה התנגדה לאישור הצוואה ובסופו של דבר נתקבלה פשרה, **שהמשק ירשם על שמה והיא תוסיף ותעבדו משך כל חייה.**
- האלמנה נתנה למערער פיצוי כספי בסך 95,000 דולר תמורת חלקו במשק החקלאי שירש - לפי סעיף 114 לחוק הירושה.
- **סעיף 114 לחוק הירושה הקובע –**
"א) **משק חקלאי שהוא יחידה שחלוקתה הייתה פוגעת בכושר קיומה כמשק חקלאי העשוי לפרנס משפחה חקלאית - יימסר ליורש המוכן ומסוגל לקיימו, והוא יפצה את היורשים האחרים במידה ששווי המשק עולה על המגיע לו מן העיזבון.**"
ג) **היו שני יורשים או יותר, ובהם בן-זוגו של המוריש, מוכנים ומסוגלים לקיים את המשק החקלאי - בן זוגו של המוריש עדיף על יורשים אחרים.**"

תחולת פטור על ירושה בחוק מיסוי מקרקעין פסק דין דן סידליק (ו"ע 1002/02) - המשך

בית המשפט קבע כי לאחר תיקון 24 לחוק, אין מנוס מקביעה כי מדובר במכירת זכות במקרקעין הנמנית על נכסי העיזבון, שאיננה מהווה חלוקה ראשונה של נכסי העיזבון בין היורשים, מאחר ושולמו כספים שמקורם מחוץ לנכסי העיזבון.

כלומר על מנת שאירוע ההורשה יהיה פטור ניתן לחלק נכסי העיזבון בין היורשים בדרכים שונות אבל אסור "לערבב" נכסים מחוץ לעיזבון יחד עם העיזבון.

פסק דין טולצ'ינסקי ישראלה - ע"מ 849/06

בפסק הדין דן בית המשפט בין השאר בסוגיות:

1. **האם הסכם פשרה בעניין חלוקת העיזבון הוא אירוע מס** והאם חלה חבות במס רווחי הון בגין חלוקת העיזבון ?
2. האם חל ההסדר הקבוע בחוק מיסוי מקרקעין לגבי חלוקת נכסי עיזבון בין יורשים, **גם על נכסים שאינם מקרקעין?**

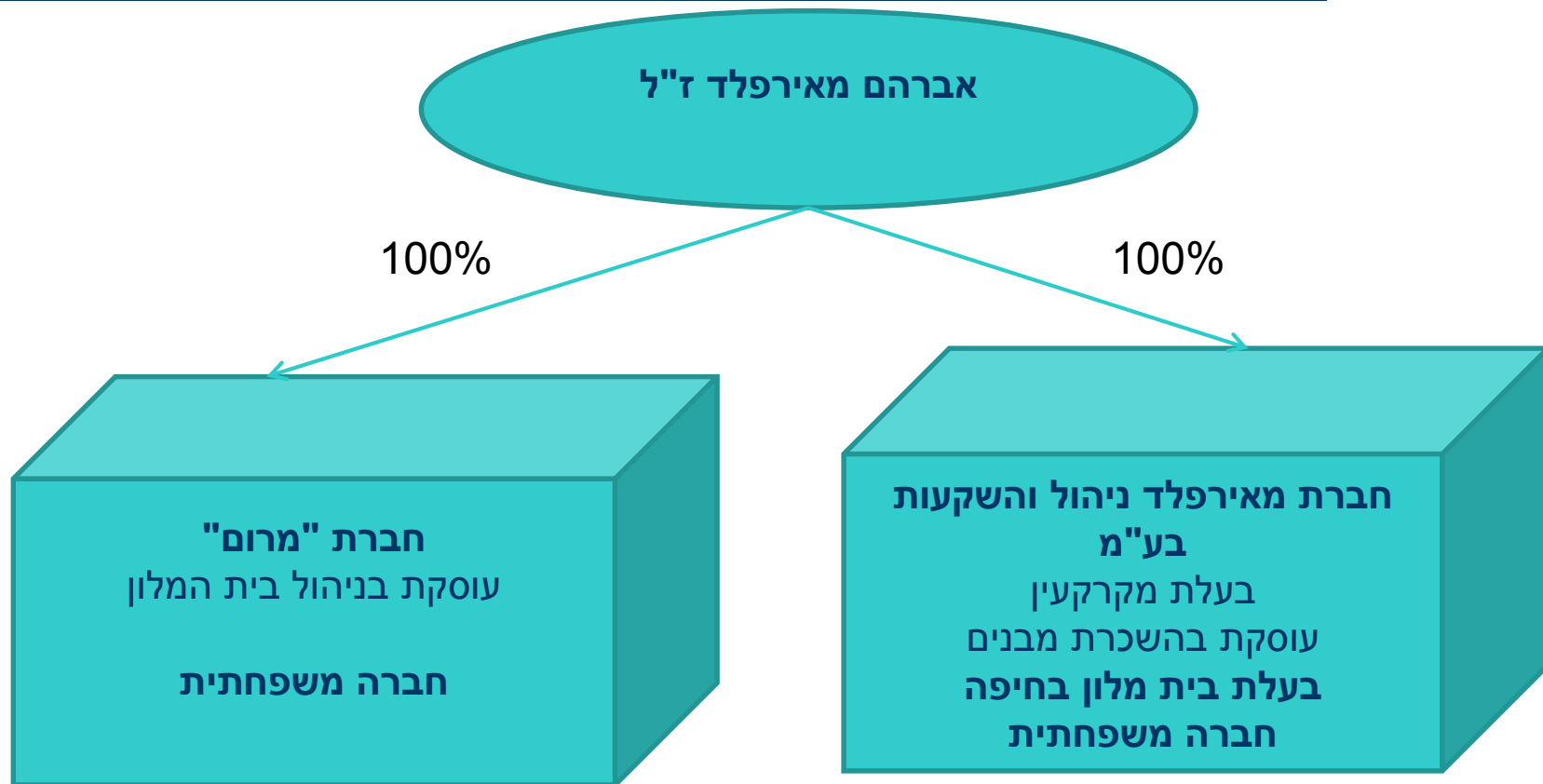
פסק דין טולצ'ינסקי ישראלה - המשך

אברהם מאירפלד ז"ל נפטר בשנת 1994 והוריש :

- **מלוא הזכויות בשתי חברות פרטיות** (שהיו רשומות כמשפחתיות שנים קודם למותו).
- **דירת מגורים בחיפה.**
- **מיטלטלין, כספים וניירות ערך.**

פסק דין טולצ'ינסקי ישראלה - המשך

פסק דין טולצ'ינסקי ישראלה - המשך

- בשנת 1995 ניתן **צו ירושה בנוגע לעיזבון המנוח לפיו המערערת ואחיה נקבעו כיורשים בחלקים שווים.**
- בעקבות צו הירושה חולק העיזבון בשנת 1996 בין האחים **בחלקים שווים כך שכל אחד קבל מחצית** ממניות החברות ומחצית מדירת המגורים, ממיטלטלין, מכספים ומניירות ערך.

פסק דין טולצ'ינסקי ישראלה - המשך

בשנת 2002 נתגלתה צוואה שהותיר המנוח ובה נקבע כי רכושו של המנוח יחולק באופן שונה:

- המניות בחברות וכספים לרבות ניירות ערך יועברו לפי הצוואה למערערת.
- הדירה תחולק בינה לבין אחיה בחלקים שווים.

פסק דין טולצ'ינסקי ישראלה - המשך

- עם גילוי הצוואה הגישה המערערת בקשה לביטול צו הירושה ולהוצאת צו לקיום צוואה.
- לאחר דיונים משפטיים הגיעו המערערת ואחיה לידי הסדר פשרה לפיו חלוקת הירושה תשתנה כדלקמן:
  - המערערת תקבל USD 300,000 במזומן ומחצית הדירה.
  - האח יקבל את מלוא הזכויות בחברות הפרטיות שהיו בידיו המערערת והיא תתפטר מדירקטוריון החברות.

פסק דין טולצ'ינסקי ישראל - המשך

פקיד שומה חיפה טען כי **הסכס הפשרה** בין האחים
מהווה עסקת מכירת מניות החברות הפרטיות בתמורה
ל – USD 450,000.
(300,000 התמורה בפשרה + 150,000 מחצית שווי הדירה).

פסק דין טולצ'ינסקי ישראלה - המשך

המערערת לעומת זאת טענה כי **אין המדובר באירוע מס של מכירת המניות** כי אילו התגלתה הצוואה מיד עם פטירת אביה הפשרה שהגיעה עם אחיה הייתה מתגבשת כצו ירושה ולפיכך הסכם הפשרה מהווה **חלוקת עיזבון**. (טענה שהמזומן שקבלה מאחיה (USD 300,000) הוא חלק מהעיזבון שנמצא בכספת עובר לפטירת המוריש שאחיה לקח ללא ידיעתה).

לחילופין, טענה כי **המדובר בהורשה שאיננה מכירה לצורכי מס!**

פסק דין טולצ'ינסקי ישראל - המשך

- ביהמ"ש סוקר את חוק הירושה לצורך בחינת השאלה האם העברת המניות לאחיה כנגד התמורה שקבלה מהווה מכירה או הורשה שאז "יציאת" הנכס אינה מהווה אירוע מס היות וירושה ממועטת מהגדרת מכירה בסעיף 88 פקודת מס הכנסה?

פסק דין טולצ'ינסקי ישראל - המשך

ואולם, מאחר ובפקודת מס הכנסה לא קיימת הגדרה/התייחסות כלשהי **מהי "הורשה"?**,

קובע בית המשפט כי **אין מניעה על דרך ההתאמה לעשות שימוש בחוק מיסוי מקרקעין וממשיך ניתוח השאלה לפי חוק מיסוי מקרקעין.**

פסק דין טולצ'ינסקי ישראלה - המשך

- תחילה בית המשפט קובע כי סעיף 4 לחוק מסמ"ק מקביל לסעיף 88 לפקודה בכך שהוא קובע כי "הורשה איננה מכירה..."
- בהמשך, לעניין הסכס הפשרה בתיק עיזבונות - מפנה בית המשפט לסעיף 5(ג)(1) לחוק מסמ"ק הקובע כדלקמן:
"מכירת זכות במקרקעין הנמנית עם נכסי עיזבון או עשיית פעולה באיגוד מקרקעין הנמנה עם נכסי עיזבון, יראו אותן כמכירת הזכות או עשיית הפעולה בידי היורשים"

פסק דין טולצ'ינסקי ישראלה - המשך

● בנוסף, בית המשפט מתייחס לסעיף 5(ג)(4) לחוק מסמ"ק הקובע כי –

"חלוקת נכסי עיזבון בין יורשים לא יראוה כמכירה ובלבד שאם במסגרת החלוקה נתנה תמורה בכסף או בשווה כסף שאינו נכס הנמנה עם נכסי העיזבון, יראו את חלק העיזבון שבשלו נתנה התמורה כאילו נמכר".

חלוקת נכסי העיזבון בין יורשים מוגדרת בסעיף - "החלוקה הראשונה של נכסי העיזבון בין היורשים לאחר ההורשה, בין אם נעשתה לפני רישום צו ירושה או צו קיום צוואה, כמשמעותם בחוק הירושה ובין אם נעשתה לאחר רישום כאמור" ...

פסק דין טולצ'ינסקי ישראל - המשך

- בית המשפט דוחה עמדת פקיד השומה כאילו מטרת הסכם הפשרה בין האחים שנים לאחר החלוקה הראשונה מטרתו לשנות המצב שהיה קיים עובר לכריתתו וקובע כי הוא רואה בביטול חלוקת הירושה הראשונה כביטול אמיתי (היות והיורשים הוכיחו כי לא ידעו על קיום הצוואה) לפיכך, יש לראות הזכויות מכוח צו הירושה כזכויות הניתנות לביטול תוך השבת המצב עובר לפטירת המוריש כאילו לא הייתה חלוקת נכסי עיזבון עד להסכם הפשרה.

פסק דין טולצ'ינסקי ישראל - המשך

- בית המשפט קובע כי :

צו קיום הצוואה המאשר את הסכם הפשרה בין
האחים הינו תיקון חלוקת נכסי עיזבון

היינו, גילויי הצוואה **והסכם הפשרה** בעקבותיו

מהווים הסכם חלוקה של נכסי העיזבון!

פסק דין טולצ'ינסקי ישראלה - המשך

- **בית המשפט קובע כי בחליפין בנכסי עיזבון רואה המחוקק בחוק מסמ"ק כחלק מהליך ההורשה ולכן פטור ממס!**
- ואולם, אם ישנם תשלומי איזון שלא מנכסי העיזבון אזי לפי סעיף 5(ג) לחוק מסמ"ק מהווה מכירה שנעשתה בין יורשים החייבת במס לגבי חלק מהתמורה שאיננה חלק מהעיזבון.
- **כלומר כדי שיחול פטור ממס צריך שתהא "חלוקה פנימית" של נכסי העיזבון בין היורשים.**
- שימוש בנכסים שאינם מנכסי העיזבון בחלוקה יחשב כ"מכירה" ולא הורשה עד גובה הנכס ש"עורב".

פסק דין טולצ'ינסקי ישראלה - המשך

- בית המשפט בוחן השאלה האם ובאיזו מידה חל ההסדר שבחוק מסמ"ק על נכסים שאינם מקרקעין.
- בית המשפט מזכיר שתי החלטות מיסוי בנושא בהן דנו בשאלה לגבי עיזבונות הכוללים מקרקעין וכן נכסים שאינם מקרקעין.
- בהחלטות המיסוי נקבע כי כל עוד לא בוצע תשלום בין היורשים בכסף או בשווה כסף שאינו נכס הנמנה על נכסי העיזבון, לא תחשב החלוקה בין היורשים כמכירה.
- בית המשפט קובע כי סעיף 88 לפקודה מחריג הורשה מבלי להגדירה ומבלי להורות כיצד יחול הפטור ולפיכך אין מניעה על דרך ההתאמה לעשות שימוש בחוק מסמ"ק.

פסק דין טולצ'ינסקי ישראלה - סיכום

- **לסיכום:** בית המשפט קבע :
- הדירה היא חלק מנכסי העיזבון ולכן אין למסות בגינה.
- לגבי ה - 300,000 דולרים קבע בית המשפט כי **מערערת לא הוכיחה שהסכום מהווה חלק מתוך העיזבון ולכן תמורה עד לגובה 300,000 דולרים בלבד (שאיננה נכס מנכסי העיזבון) חייבת במס רווח הון.**
- בית המשפט דחה טענת פקיד השומה לפיה מאחר ומדובר ב"מכירה" ולא הורשה אזי יש למסות העסקה לפי **שווי שוק** בהתאם להגדרת תמורה בסעיף 88 לפקודה וקבע כי המכירה חייבת במס רק עד לסכום המזומן שניתן.

פסק דין טולצ'ינסקי ישראלה - סיכום

הערת אגב - השלכות פסק הדין לגבי גירושין

- **בפקודת מס הכנסה אין סעיף המקביל לסעיף 4א לחוק מיסוי מקרקעין הקובע כי העברת זכויות בזכות במקרקעין או בזכות באיגוד במקרקעין הנעשית על פי פסק דין שניתן אגב הליכי גירושין, לא יראוה כמכירה או כפעולה באיגוד לעניין חוק זה, בין אם היא העברה בין בני הזוג ובין אם היא העברה מהם לילדיהם.**
- **עם זאת, יישום פסק דין טולצ'ינסקי למקרה גירושין יחיל את הרציונל שבא לידי ביטוי סעיף 4א לחוק מסמ"ק.**
- **יש מקום אולי לתקן הפקודה ולהחריג העברות נכסים במסגרת הסכמי הגירושין ולקבוע שלא נכנסים להגדרת "מכירה" בפקודה.**

ו"ע גוטצייט 09-1290

פריסת השבח גם לתקופת הבעלות בידי נותן המתנה

סעיף 48א(ה)(1) לחוק מסמ"ק קובע –

המוכר רשאי לבקש כי המס על השבח הריאלי יחושב כאילו נבע השבח בחלקים שנתיים שווים, תוך תקופה שאינה עולה על ארבע שנות מס או על תקופת הבעלות בנכס, לפי הקצרה שבהן, והמסתיימת בשנת המס שבה נבע השבח (להלן - תקופת הפריסה).

הפריסה נועדה למנוע מיסוי גבוה על רווח חד פעמי שנצמח על פני מספר שנים. הפריסה טכנית ולא מהותית (הילכת שבטון) מאפשרת ניצול מדרגות המס בכל השנים הללו, ולהקטין את חבות המס.

ו"ע גוטצייט 1290-09

פריסת השבח גם לתקופת הבעלות בידי נותן המתנה

בפסק דין מיום 14 לפברואר, 2012 בעניין גוטצייט נקבע על ידי ביהמ"ש:

- פרשנות המונח - "תקופת הבעלות בנכס" הקבוע בסעיף 48א(ה) לחוק מסמ"ק יכולה להיות פורמלית משפטית או פיסקאלית על פי עקרון רציפות המס.
- מכיוון שהיורש "נכנס לנעלי" המוריש, הן לעניין יום הרכישה והן לעניין שווי הרכישה הוא יכול להיכנס לנעליו גם לעניין "תקופת הבעלות בנכס".
- בית המשפט קובע כי ניתן לפרוס את מס שבח לארבע שנים אחורנית (כולל שנת המכירה), גם לגבי התקופה בה הנכס היה בידי נותן המתנה או בידי המוריש.

בנימין שרגא ואחרים ע"מ 41641-01-14

האם ניתן להוריש הפסדים?

אמם של המערערים ניהלה עסק (שנצברו בו הפסדים) במבנה שהיה בבעלותה. לאחר פטירתה הבניין עבר לילדיה, שמכרו אותו וביקשו לקזז מהשבח את ההפסדים שנצברו עד פטירתה.

בפסק דין מיום 8 לנובמבר, 2015 קבע בית המשפט כי לא ניתן להוריש הפסדים -

- סעיף 28 לפקודת מס הכנסה דן בקיזוז הפסדים אצל אותו אדם.
- העברת נכס תלוי בעבירותו ולא נקבע על פי חוק הירושה. הפסד הוא נכס שלא ניתן להעבירו.
- פסקי הדין בעניין היכולת לכפות על חייב להשתמש בהפסדיו אינם רלוונטיים, כי בהם לא דובר על העברת הפסד מאיש לאיש.
- הדבר דומה לכללים בדבר איסור "רכישת הפסדים" שנקבעו בפסיקה.
- ההתייחסות הנקודתית להפסדים כ - "נכס" בשל ערכם הכלכלי לבעליהם אינה מובילה לכך שניתן להעביר, להמחות או להוריש אותם מנישום לנישום.
- אין הצדקה לאפשר סיחורו של הפסד העלול לגרום לפגיעה באוצר המדינה.

בנימין שרגא ואחרים ע"מ 41641-01-14

האם ניתן להוריש הפסדים?

סוגיות למחשבה –

- **סותר את עקרון רציפות המס** - חישוב השבח על בסיס שווי ויום הרכישה **בידי המוריש וחיוב היורשים בשבח שנצמח בידי המוריש** מחד ואי התרת ההפסד אשר אילו היה המוריש בחיים ומוכר את הנכס יכול היה לקזז מאידך - **אינו קוהרנטי!**
- אם הנכס היה נמכר לפני הפטירה היה ניתן לקזז ההפסדים מן השבת. **אין זה ראוי שאדם הנמצא על ערש דווי יאלץ לשקול שיקולי מס ולחשוב על מכירת נכסיו.**
- **תכנון אפשרי מראש** - **מכירה של הנכס על ידי בעל ההפסדים, עוד בחייו** ליורשו העתידי אם המס קטן אם בכלל - לאור קיזוז ההפסדים. תמורת המכר (ויתכן יתרת חוב פתוחה) תעבור ליורשים לאחר הפטירה. (מלאכותי?).

שומת הכנסתו של נפטר סעיף 120 לפקודה

הסעיף קובע כי במקרה של פטירת אדם, יהיה "נציגו האישי החוקי" אחראי לתשלום המס המגיע ממנו לשנת הפטירה ולשלוש השנים שקדמו לה.

הנציג האישי החוקי לפי הסעיף -

- ✓ מוציא לפועל של הצוואה - אם מינה הנפטר בצוואתו.
  - ✓ מנהל עיזבון - אם הנפטר לא השאיר צוואה ובית-המשפט מינה מנהל עיזבון.
  - ✓ כל אחד מהיורשים
- מיד עם היוודע דבר הפטירה, יש לחייב את הנציג האישי החוקי בחובות העיזבון. זכותו של הנציג להגיש השגה או ערעור, לפי העניין.

שומת הכנסתו של נפטר

סעיף 120 לפקודה

- יום הפטירה של האדם נקבע כנקודת הזמן שעד אליה ייוחסו הכנסות לנפטר.
- לאחר יום הפטירה, "נציגו האישי החוקי" של הנפטר, יהא חב במס בשל ההכנסות שיוחסו לנפטר עד למועד פטירתו.
- הכנסות הנובעות מעיזבון הנפטר החל מיום הפטירה ואילך - יחשבו כהכנסות היורשים על פי חלקם בעיזבון ויחולו שיעורי המס החלים על היורשים בהתאם להוראות הפקודה.

מיסוי הכנסות המוריש לאחר מותו סעיף 3(ו) לפקודה

”אדם שבשנת מס פלונית נפסקה התעסקותו והכנסתו נקבעת בשומה לפי בסיס מזומנים, יראו את כל הסכומים שלא חויבו בידי אותו אדם במס לפני ההפסקה מחמת קביעת ההכנסה על בסיס מזומנים **כהכנסה בידי מי שזכאי לאותם סכומים בעת קבלתם** ולעניין זה, ”הפסקת התעסקות” - **לרבות** שינוי התעסקות או **פטירה**; ..”

סעיף 125א לפקודה המס על הכנסה לאחר פטירה

על אף האמור בסעיף 121, הכנסתו של אדם שחל עליה סעיף 3(ו) והכנסת עבודה של אדם, שנתקבלו לאחר פטירתם, **לא יעלה שיעור המס עליהם על 40%**.
לעניין זה, הכנסת עבודה - לרבות חלק ממענק שנתקבל עקב מוות, שאינו פטור על פי סעיף 9(א7).

חוזר מס הכנסה מס' 10/2011 מיסוי הכנסות מעבודה ו/או מענקי פרישה/מוות המתקבלות לאחר אריכות ימים

החוזר סוקר ומהבהיר את כללי המיסוי של הכנסות המתקבלות בעקבות או לאחר הפטירה.

העיקרון המנחה שנקבע הוא **שעצם הפטירה לא תשנה את משטר המס החל על ההכנסות שיתקבלו לאחר הפטירה** למעט אם המחוקק נתן את דעתו המפורשת לכללי מיסוי של הכנסות המתקבלות לאחר פטירה.

חוזר מס הכנסה מס' 2011/10 מיסוי הכנסות מעבודה ו/או מענקי פרישה/מוות המתקבלות לאחר אריכות ימים

הכנסה מעסק או משלח יד שהיה למוריש 2(1) לפקודה –

ההכנסה תיוחס ליורשים בהתאם להוראות סעיף 3(ו) לפקודה **ותחשב בידם כהכנסה שאינה מיגיעה אישית**, כאשר מקור החיוב להכנסה זו הוא סעיף 3(ו) לפקודה.

שיעור המס החל על הכנסה זו מוגבל ל-40%, וזאת בהתאם להוראות סעיף 125א לפקודה.

לא חל פטור 9(5) לפקודה אם היה לנפטר (פס"ד עידה אברמסון)

חוזר מס הכנסה מס' 2011/10 מיסוי הכנסות מעבודה ו/או מענקי פרישה/מוות המתקבלות לאחר אריכות ימים

הפרשי שכר למוריש 2(2) לפקודה - יחשבו כהכנסותיו.

סעיף 3(ו) לפקודה - לא חל (חל רק על הכנסות לפי סעיף 2(1) לפקודה).

לפי סעיף 120 לפקודה - לאחר מועד הפטירה יהא חב בהם "נציגו האישי החוקי" של המוריש (כהגדרתו בסעיף 120 לפקודה).

חוזר מס הכנסה מס' 2011/10 מיסוי הכנסות מעבודה ו/או מענקי פרישה/מוות המתקבלות לאחר אריכות ימים

- **הפרשי השכר שהתקבלו לאחר הפטירה בשנת הפטירה** - ההכנסה תחשב כחלק מהכנסתו מיגיעה אישית של הנפטר בקבלתה בשנת הפטירה. שיעור המס בגין הכנסה זו יהא מוגבל ל-40% לפי סעיף 125א לפקודה. ההכנסות ייוחסו לתיק הנפטר ולכן יהא **זכאי לפטור לפי סעיף 9(5) לפקודה בשנת הפטירה.**
- **הפרשי השכר התקבלו בשנים שלאחר שנת פטירת הנישום** - ההכנסה תחשב כהכנס המיגיעה אישית של הנפטר בשנת קבלתה. יחולו שיעורי המס שנקבעו במסגרת סעיף 121 לפקודה, עד לשיעור של -40% בהתאם להוראות סעיף 125א לפקודה. **בגין הכנסות אלו לא יינתנו נקודות זיכוי ופטורים אישיים למשל לפי סעיף 9(5) לפקודה, להם היה זכאי הנפטר עובר לפטירתו.**
- ניתן לבקש להחיל את הוראות סעיף 8(ג)(1) לפקודה המאפשר לנישום או ליורשיו לבקש כי לצורך חישוב המס יראו ההכנסה שמקורה בהפרשי שכר כאמור, כאילו התקבלה בידי הנפטר בשנים אליהן מתייחסים הפרשי השכר.

חובות המוריש

מה קורה כשלנפטר יש חובות?

- לא תמיד הירושה היא רק זכות היורשים, לעתים מתברר כי הירושה מביאה עמה חובות שנצברו במהלך חייו של האדם המנוח.
- לעתים אף לא נרשמים החובות (אין עיקולים וכיוצ"ב), אלא מתגלים בצורת מכתב מעו"ד או כצו עיקול בלשכת הוצאה לפועל.
- **קיימת אבחנה בחוק הירושה בין התקופה שלפני חלוקת העיזבון ולאחריו.**

חובות המוריש

- לפני חלוקת העיזבון - חובות שלא התבטלו עם פטירת המנוח חלים על העיזבון בלבד ואינם חלים על היורשים. החובות ישולמו מתוך נכסי העיזבון בלבד גם אם אין די בנכסים אלו כדי לכסות החובות.
- לאחר חלוקת העיזבון –
  - אם לפני חלוקת העיזבון פורסמה מודעה כדין המזמינה את הנושים להודיע על חוב ונפרעו החובות הידועים, אין היורשים חייבים לשאת בחובות שהתגלו לאחר מכן.
  - אם לא פורסמה מודעה והיורשים לא ידעו אודות החוב, חייב כל אחד מהם לשאת בחוב עד לשיעור החלק שקיבל מהעיזבון.
  - אם ידעו היורשים על החוב חייב כל אחד מהם לשאת בו עד לשיעור שווי העיזבון כולו.

חובות המוריש

- **יורש שזכה בנכס ספציפי מכוח צוואה אינו אחראי לחובות כלליים של העיזבון** כל עוד יש בידי הנושה לגבות את חובו מיורשים אחרים שלא קיבלו נכסים ספציפיים. גם אם יורש זה יחויב בחובות העיזבון יהיה זה רק עד לשיעור הנכס הספציפי שקיבל.
- **בירושה מכוח צוואה, חלוקת החובות תהיה בהתאם להוראותיו של המוריש** (הרשאי לפטור חלק מהיורשים מאחריות לחובות, או לחלק אחריות זו באופן שימצא לנכון).

תשלום היורשים את חובות המוריש

ע"א 8659/12 אברהם רויכמן

קבע בית המשפט העליון כי אין מקום להתערבות בפסיקת השופטת בבימ"ש המחוזי בחיפה שקבעה כי –

החובה לשלם את המס הדחוי שנקבע על פי הסכם שומות חלה הן על המנוח והן על המערער, כיורשו, על פי שיעור חלקו

בעיזבון. למרות אופן התנהלותו של המשיב בעניין אי-שידור כל ההכנסה החייבת של שומת המנוח, אין להשלים עם התנהלות המערער, שידע על חוב המס הדחוי ודחה את התשלום, תוך שהמתין לחלוף תקופת ההתיישנות, כדי לנסות ולהתעשר שלא כדין על חשבון הקופה הציבורית.

עמ"ה 08-1326 מדרך עוז בע"מ

הדין לצורכי מס של כספים שנתקבלו מביטוח חיים של ערב לעסקה

העובדות:

- המערערת חברת מדרך עוז בע"מ בקשה להירשם כחברת בית כמשמעותה בסעיף 64 לפקודה.
- לצורך רכישת מבנה היא נטלה הלוואה מהבנק.
- לפי דרישת הבנק בנה של בעלת המניות בחברה חתם על ערבות להלוואה, ונעשה לו ביטוח חיים, כשהמוטב בפוליסה הוא הבנק.
- **הבן-הערב נפטר, וכספי הביטוח הועברו לבנק.**

עמ"ה 08-1326 מדרך עוז בע"מ

הדין לצורכי מס של כספים שנתקבלו מביטוח חיים של ערב לעסקה

המחלוקת בערעור -

- פקיד השומה חייב את המערערת במס בגין כספי הביטוח שהתקבלו בסך 1,250,000 ש"ח, כהכנסה לפי סעיף 2(7) או 2(10) לפקודה או לחלופין כרווח הון.
- המערערת סברה שלא מדובר בהכנסה פירותית, אף לא ברווח הון, **שכן לא מכרה כל זכות ולא עשתה עסקה הונית.**
- **כן גם טענה שלא דרשה כהוצאה את הפרמיה עבור הביטוח.**

עמ"ה 08-1326 מדרך עוז בע"מ

הדין לצורכי מס של כספים שנתקבלו מביטוח חיים של ערב לעסקה

- ביהמ"ש קיבל את טענת פקיד השומה לפיה מדובר ברווח הון וקובע כי קרו למעשה 2 אירועים:
- **לחברה היה "נכס" והוא - זכותה שסכום הביטוח יועבר לבנק וישמש לפירעון ההלוואה שלקחה החברה במקרה של פטירת הבן. זכות זו מומשה - "נמכרה" עם פטירתו של הבן וקבלת סכום הביטוח.**
- סכום הביטוח לכיסוי ההלוואה הועברו לבנק. כלומר, ההלוואה לבנק נפרעה ואין כאן מחילת חוב לחברה.
- **מכאן קובע בית המשפט שלחברה נוצר רווח, שהוא ההפרש שבין סכום הביטוח שהתקבלו וכספי הפרמיה ששילמה. עוד קבע בית המשפט כי ההכנסה מהביטוח תמוסה כרווח הון ולא כהכנסה פירותית.**

עמ"ה 1326-08 מדרך עוז בע"מ

הדין לצורכי מס של כספים שנתקבלו מביטוח חיים של ערב לעסקה

סעיף 9(19) לפקודה הקובע -

"פטור ממס על סכום המתקבל על פי פוליסה לביטוח חיים, למעט -

(1) סכום שקיבל אדם בשל ביטוח חייו של אחר למעט קרובו כמשמעותו

בסעיף 88 שהפרמיה לביטוחו לא הותרה למבטח כהוצאה ;

(2) סכום שאינו פטור לפי פסקאות (7א) או (17), או שחייבים עליו במס על

פי סעיפים 3(ד) או 87 לפקודה ;

בפסקה זו, "סכום המתקבל על פי פוליסה לביטוח חיים" - סכום המתקבל

במותו של המבוטח על חלק הסיכון למקרה מוות בלבד, שבפוליסה לביטוח

חיים, למעט סכום שהתקבל ממרכיב החיסכון או הנובע ממנו."

עמ"ה 08-1326 מדרך עוז בע"מ

הדין לצורכי מס של כספים שנתקבלו מביטוח חיים של ערב לעסקה

בית המשפט קובע עוד כי –

- הפטור המיוחד שבסעיף 9(19) לפקודה בגין תשלום המתקבל עפ"י פוליסה לביטוח חיים – לא חל כי לפי הסעיף הפטור ניתן רק אם הנפטר ביטח את עצמו או בוטח ע"י "קרוב" כמשמעותו בסעיף 88 לפקודה. הנפטר במקרה זה אינו "קרוב" של המערערת - החברה .
- אחרי תיקון 147 לפקודה והוספת הגדרת קרוב בסעיף 88 לפקודה – החברה נחשבת לקרוב של הבן ולכן כיום לכאורה כן חל הפטור שבסעיף 9(19) לפקודה!.
- התכלית הכלכלית מלמדת שה "נכס" שייך למערערת. תכלית הביטוח הייתה להבטיח את פירעון ההלוואה וסילוקה עם פטירת הערב.
- טענת פקיד השומה, כי יש לראות בתקבול הכנסה פירותית הואיל והחברה לא הוכיחה שלא ניכתה בספריה הפרמיה ששולמה, דינה להידחות מאחר והמשיב המבקש למסות את ההכנסה, עליו מוטל הנטל להוכיח עניין זה – ולא הוכיח.

מיסוי לאחר הפטירה

נגד	בעד
<p>אינו הוגן - על הנכסים כבר שולם מס הכנסה ולכן זה בעצם כפל מס.</p>	<p>הוגן - את מס ההכנסה שילמו ההורים שמתו, ואת מס הירושה משלמים הילדים. זאת לא גביה כפולה.</p>
<p>פוגע בעסקים משפחתיים גורם לחיסולם ועקב כך לפיטורי עובדים רבים.</p>	<p>צמצום פערים בחברה ויצירת שוויון הזדמנויות. תורם למערכת מיסוי פרוגרסיבית.</p>
<p>פוגע בצמיחה הכלכלית כי מעודד את המוריש לא לעבוד ולחסוך פחות.</p>	<p>מס ירושה מגדיל את המוטיבציה לעבוד כי הוא הופך את החברה לתחרותית יותר. הוא גורם לילדים של אנשים מבוססים לדאוג לעצמם ולעבוד קשה ולא לסמוך על הירושה.</p>
<p>המס מניב הכנסות נמוכות וכרוך בהוצאות גבוהות.</p>	<p>טענות הנגד מופרזות.</p>
<p>"מס מוות" - אינו מוסרי כי הוא מוטל על אדם בשעת צער ויוצר תעשייה של עורכי דין ורואי חשבון.</p>	<p>וועדת בן בסט בשנת 2000 המליצה להחיל מס עיזבון בעיקר ליצירת שוויון - בין פרטיים שמוכרים את ביתם במהלך החיים ומשלמים מס שבח לאלו שחיים בו עד מותם.</p>

מס עיזבון בישראל

לפי האומדן של מרכז המחקר והמידע של הכנסת
בעבודה שנעשתה ביוני 2015 –

- **מס עיזבון בישראל בשיעור של 10% ברף מס של 5 מיליון ש"ח (ארבעת המאיונים הגבוהים) - צפוי להניב הכנסות שנתיות בסך 2 מיליארד ₪.**
- **מס עיזבון בשיעור של 10% ברף מס של 10 מיליון ש"ח (הרלוונטי לשני המאיונים הגבוהים) - צפוי להניב הכנסות בסך 1.4 מיליארד ש"ח.**